

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek (przewodniczący)
SSN Tomasz Artymiuk (sprawozdawca)
SSN Jerzy Grubba

Protokolant Klaudia Binienda

w sprawie Ł.R.
skazanego z art. 148 § 2 pkt 3 k.k. i in.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 5 marca 2025 r.,
przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Dariusza Kuberskiego,
kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 20 marca 2024 r., sygn. akt VIII AKa 148/23
zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie
z dnia 20 lipca 2022 r., sygn. akt V K 192/21,

1. uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie;

2. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy z urzędu adw. K.K. (Kancelaria Adwokacka w W.) kwotę 1.476, 00 zł (jeden tysiąc czterysta siedemdziesiąt sześć złotych), w tym 23 % VAT, tytułem obrony Ł.R. w postępowaniu przed Sądem Najwyższym.

Tomasz Artymiuk

Piotr Mirek

Jerzy Grubba

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 lipca 2022 r., sygn. akt V K 192/21, Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie uznał Ł.R. za winnego tego, że „w okresie nie wcześniej niż od dnia 2 września 2020 r. do dnia 26 września 2020 r., w N., znęcał się fizycznie ze szczególnym okrucieństwem nad nieporadnym ze względu na wiek, urodzonym [...] 2020 r., jako wcześniak, F.C., synem jego konkubiny M.C., w ten sposób, że przyduszał dziecko przyciskając jego głowę poduszką, złapał dziecko rękoma za szyję, podniósł do góry i rzucił na łóżko, łapiąc dziecko za nogi, odwracając je głową do dołu, szarpnął nim, złapał dziecko pod pachy i nim potrząsał, kopnął dziecko w plecy, kiedy matka trzymała je na rękach, siłą wkładał butelkę z pokarmem w usta dziecka, chcąc w ten sposób je uspokoić, a w nocy z dnia 25/26 września 2020r., znajdując się w stanie nietrzeźwości, działając z zamiarem ewentualnym pozbawienia życia F.C., stosując wobec niego przemoc poprzez uciskanie szyi za pomocą ręki, trzymając dziecko za nogę, odwracając je głową do dołu, potrząsał nim, a następnie silne uderzył jego głową o ścianę, czym doprowadził do powstania u niego obrażeń ciała pod postacią podbiegnięć krwawych w tkankach miękkich szyi po stronie lewej oraz w jamie ustnej, tępego urazu lewej okolicy ciemieniowo-skroniowej z towarzyszącym złamaniem kości sklepienia czaszki po stronie lewej, krwiaka podtwardówkowego lewej sklepiistości czaszki z rozwijającym się obrzękiem mózgu, w wyniku czego doszło do zaburzeń świadomości u małoletniego, które doprowadziły do aspiracji treści pokarmowej do dróg oddechowych pokrzywdzonego z cechami ostrego rozdęcia mięszu płucnego, co skutkowało zgonem F.C., a przestępstwo popełnił w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie”, tj. przestępstwa z art. 207 § 2 k.k. w zw. z art. 207 § 1a k.k. w zb. z art. 148 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to wymierzył mu karę 25 lat pozbawienia wolności (pkt I wyroku), a nadto – na podstawie art. 40 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 43 § 1 k.k. – orzeczono wobec oskarżonego środki karny w postaci pozbawienia praw publicznych na okres 8 lat (pkt II wyroku).

Wyrokiem tym objęta była także oskarżona M.C., którą skazano za czyn z art. 160 § 2 k.k. w zb. z art. 162 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. na karę 4 lat i 6 miesięcy

pozbawienia wolności (pkt III wyroku), a orzeczenie w odniesieniu do niej uprawomocniło się bez postępowania odwoławczego w pierwszej instancji.

Apelacje od wyroku sądu *meriti* wnieśli prokurator – na niekorzyść Ł.R. oraz obrońca wyżej wymienionego.

W apelacji oskarżyciela publicznego podniesione zostały zarzuty obrazy prawa materialnego, tj. art. 148 § 2 pkt 3 k.k. (pkt 1) i rażącej niewspółmierności kary (pkt 2). W oparciu o te zarzuty skarżący wniósł o zmianę wyroku sądu *a quo* poprzez poprawienie kwalifikacji prawnej przypisanego mu czynu na art. 207 § 2 k.k. w zw. z art. 207 § 1a k.k. w zb. z art. 148 § 2 pkt 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i przy przyjęciu za podstawę wymiaru kary art. 148 § 2 pkt 3 k.k. z związku z art. 11 § 3 k.k. orzeczenie kary dożywotniego pozbawienia wolności.

Z kolei obrońca oskarżonego w swoim środku odwoławczym zarzucił: obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść wyroku, tj. art. 7 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k. i art. 193 § 1 k.p.k., art. 201 k.p.k. i art. 203 § 1 k.p.k. (pkt I apelacji), błędy w ustaleniach faktycznych (pkt II apelacji), obrazę prawa materialnego, tj. art. 207 § 2 k.k. w zw. z art. 207 § 1a k.k. w zb. z art. 148 § 1 k.k. oraz rażącą niewspółmierność kary. W apelacji zawarł też wniosek o przeprowadzenie uzupełniającego postępowania dowodowego (uzupełnienie opinii biegłego psychologa i psychiatrów oraz przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego lekarza neurologa).

W konkluzji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie Ł.R. od zarzucanego mu czynu, ewentualnie uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Wyrokiem z dnia 20 marca 2024 r., sygn. akt VIII AKa 148/23, Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że ustalił, iż czyn przypisany oskarżonemu Ł.R. wyczerpuje znamiona art. 207 § 2 k.k. w zw. z art. 207 § 1a k.k. w zb. z art. 148 § 2 pkt 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 października 2023 r. w z. z art. 4 § 1 k.k. i przepisy powyższe stanowią podstawę prawną skazania, a jako podstawę prawną wymiaru kary wskazał przepisy art. 148 § 2 pkt 3 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 października 2023 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. (pkt I wyroku), w pozostałej części natomiast tenże wyrok utrzymał w mocy (pkt II wyroku).

Kasację od wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł obrońca skazanego Ł.R.. Zarzucił w niej:

1. „naruszenie art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k. poprzez brak właściwego i rzetelnego rozpoznania wszystkich zarzutów zawartych w apelacji, tj. poszczególnych zarzutów oraz wniosków zawartych w apelacji poprzez bezpodstawne oddalenie wniosku o uzupełnienie opinii biegłego psychologa i psychiatrów oraz o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego lekarza neurologa, która byłaby wspólna lub równoległa z psychologiem i w związku z tym o przeprowadzenie szczegółowego badania oskarżonego Ł.R. w warunkach obserwacji psychiatryczno-sądowej z pełną diagnostyką neurologiczną, taką jak tomograf komputerowy, EEG, a także przy zastosowaniu tzw. próby alkoholowej na okoliczność zdolności przez niego czynienia spostrzeżeń, zapamiętywania ich oraz odtwarzania, tendencji do konfabulacji, oceny jego intelektu, cech osobowości i zmian organicznych OUN, czym zostało naruszone prawo do obrony oskarżonego, gdyż w sytuacji, gdy Sąd I instancji opiera swoje ustalenia w zasadzie na wyjaśnieniach oskarżonej M.C, uznając jej wyjaśnienia za wiarygodne, a oskarżonego Ł.R. za niewiarygodne, to niezbędne było przeprowadzenie dalszych badań oskarżonego, tak aby nie było żadnych wątpliwości w sprawie, czego jednak Sąd nie uczynił, w sytuacji, gdy Sąd II instancji miał bezwzględny obowiązek merytorycznego i należytego rozpoznania wszystkich zarzutów zawartych w apelacji oraz zawartych w niej wniosków, a nie jedynie lakonicznego ich opisanie; powyższe uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy, albowiem w przypadku rozpoznania tych zarzutów Sąd II instancji powinien był wydać odmienny wyrok i zmienić zaskarżony wyrok poprzez uniewinnienie skazanego;
2. rażące naruszenie art. 6 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, art. 45 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 41 Kodeksu postępowania karnego poprzez wydanie wyroku przez Sąd, który ze względu na sposób wyłonienia nie spełniał warunku niezależności i bezstronności, z uwagi na fakt, że w składzie tym orzekali: SSA X. Y., powołana na podstawie uchwały KRS Nr [...] z dnia 2019-[...], postanowienie

Prezydenta RP Nr 1130.[...].2020 z dnia 2020-12-15, SSA X.1 Y.1, powołany na podstawie uchwały KRS Nr [...] z dnia 2022-[...], postanowienie Prezydenta RP Nr 1130.[...].2022 z dnia 2022-[...] i SO (del.) X.3 Y.3 powołany na podstawie uchwały KRS Nr [...] z dnia 2022-[...], postanowienie Prezydenta RP Nr 1130.[...].2022 z dnia 2022-[...]”.

Przy tak zredagowanych zarzutach obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Regionalnej w Warszawie wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej, natomiast uczestniczący w rozprawie kasacyjnej prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania z uwagi na wystąpienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zasadny częściowo jest zarzut podniesiony w pkt. 2 kasacji, a związany z zasygnalizowanym przez skarżącego uchybieniem mającym postać bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., to natomiast – stosownie do treści wskazanego przepisu *in principio* – musiało skutkować uchyleniem zaskarżonego wyroku Sądu odwoławczego w całości i to niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia.

Kwestia nienależytej obsady sądu, o jakiej mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., była już wielokrotnie przedmiotem rozstrzygnięć Sądu Najwyższego, z tego też względu wystarczające jest jedynie sygnalizacyjne odniesienie się do tej problematyki w niniejszym uzasadnieniu.

Nie ulega wątpliwości, że zasadnicze znaczenie ma w tym przedmiocie uchwała połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNK z 2020 r., z. 2, poz. 7). Zgodnie z pkt. 2 tej uchwały „Nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (...) zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie

określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3 – dalej w tekście ustawa o KRS z 2017 r.), jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności”.

Sąd Najwyższy w tym składzie podtrzymuje wielokrotnie wyrażany w orzecznictwie pogląd o zachowaniu mocy obowiązującej wskazanej wyżej uchwały (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21 [OSNK 2021, z. 10, poz. 41], uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 [OSNK 2022, z. 6, poz. 22], uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22 [OSNPIUS 2022, nr 10, poz. 95], postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2023 r., II KB 10/22 [OSNK 2023, z. 5-6, poz. 28], z dnia 13 kwietnia 2023 r., III CB 6/23 i z dnia 19 października 2023 r., I ZB 52/22).

Oczywiste jest także, że w świetle powołanych wyżej orzeczeń Sądu Najwyższego, ale również rozstrzygnięć organów międzynarodowych (zob. wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka [ETPCz]: z dnia 22 lipca 2021 r., w sprawie Reczowicz przeciwko Polsce [skarga nr 43447/19]; z dnia [...] 2021 r., Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce [skargi nr 49868/19 i 57511/19]; z dnia 3 lutego 2022 r., Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce [skarga nr 1469/20]; z dnia 15 marca 2022 r. [Wielka Izba], Grzęda przeciwko Polsce [skarga 43572/18]; z dnia 23 listopada 2023 r., Wałęsa przeciwko Polsce [skarga nr 50849/21]; wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej [TSUE] z dnia 15 lipca 2021 r., C-791/19, Komisja Europejska przeciwko Polsce), Krajowa Rada Sądownictwa nie jest organem niezależnym od władzy ustawodawczej i wykonawczej.

Uwzględniając uwagi poczynione w powołanych wyżej orzeczeniach, w szczególności ETPCz, w tym kryteria oceny spełnienia *in concreto* przez sąd gwarancji przewidzianych w art. 6 ust. 1 EKPC, a więc bezstronności i niezawisłości oraz wskazane na wstępie uwarunkowania ustrojowe w postaci roli w procesie nominacji sędziowskich wadliwie powołanej i obsadzonej KRS, w istocie, *a priori*,

odpowiedzieć można, że dwa pierwsze kryteria testu o jakim mowa m.in. w wyroku Wielkiej Izby ETPCz z dnia 1 grudnia 2020 r. (skarga nr 26374), w sprawie *Guðmundur Andri Ástráðsson* przeciwko Islandii, mające bezpośrednie zastosowania również w tym wypadku, zawsze wypadać będą dla nominata negatywnie. Doszło bowiem do naruszenia prawa krajowego – Konstytucji RP – poprzez złożenie wniosku o powołanie sędziego przez organ ukształtowany odmiennie niż wynika to z jej art. 187 i który – poprzez „zbliżenie” do władz politycznych – nie spełnia swej ustrojowej roli „stania na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów” (art. 186 ust.1). „Naruszenie prawa krajowego” tej rangi zawsze musi być oceniane jako „dostatecznie poważne”.

Tylko zatem sięgnięcie po trzeci punkt przedstawionego wyżej testu pozwala na ustalenie, że konkretny sędzia, który uzyskał nominację w opisywanych warunkach, nie jest stronniczy, w sytuacji, gdy obalone zostało domniemanie jego bezstronności, które było regułą przed 2018 r. (obecnie zatem konieczny jest dowód pozytywny bezstronności, gdy uprzednio trzeba było wykazać sytuację przeciwną – brak bezstronności) – zob. powołana już wcześniej uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2023 r., III KK 60/23.

W składzie orzekającym Sądu Apelacyjnego w Warszawie, który zaskarżony został kasacją obrońcy skazanego Ł. R., brały udział cztery osoby powołane na urzędy sędziów bądź Sądu Apelacyjnego, bądź Sądu Okręgowego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy o KRS z 2017 r.

I tak:

- Pani X. Y. powołana została na urząd sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie postanowieniem Prezydenta RP z dnia [...] 2020 r., nr 1130.[...].2020 (M.P. z 2021 r., poz. [...]), na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa zawarty w uchwale KRS Nr [...] z dnia [...] 2019 r., a nominację odebrała w dniu 18 grudnia 2020 r.;

- Pan X.1 Y.1 powołany został na urząd sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie postanowieniem Prezydenta RP z dnia [...] 2022 r., nr 1130.[...].2022 (M.P. z 2022 r., poz. [...]), na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa zawarty w

uchwale KRS Nr [...] z dnia [...] 2022 r., a nominację odebrał w dniu 27 czerwca 2022 r.;

- Pan X.2 Y.2 powołany został na urząd sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie postanowieniem Prezydenta RP z dnia 20 stycznia 2021 r., nr 1130.[...].2021 (M.P. z 2021 r., poz. [...]), na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa zawarty w uchwale KRS Nr [...] z dnia [...] 2020 r., a nominację odebrał w dniu 26 stycznia 2021 r.;

- Pan X.3 Y.3 powołany został na urząd sędziego Sądu Okręgowego w Warszawie postanowieniem Prezydenta RP z dnia [...] 2022 r., nr 1130.[...].2022 (M.P. z 2022 r., poz. [...]), na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa zawarty w uchwale KRS Nr [...] z dnia [...] 2021 r., a nominację odebrał w dniu 27 czerwca 2022 r.; w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie orzekał na podstawie delegacji Ministra Sprawiedliwości udzielonej w dniu 31 sierpnia 2022 r. (DKO-[...]) na okres od dnia 1 października 2023 r. do dnia 30 września 2024 r. (z delegacji tej odwołany został decyzją Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 marca 2024 r. z uwagi na brak odpowiedniego stażu i doświadczenia orzeczniczego pozwalającego na orzekanie w sądzie apelacyjnym).

Jak wynika z treści zarzutu podniesionego w pkt. 2 petitum kasacji uchybienie w postaci nienależytej obsady sądu autor nadzwyczajnego środka zaskarżenia wiąże z osobami sędziów X. Y., X.1 Y.1 i X.3 Y.3.

Oczywiste jest przy tym, że stwierdzenie nienależytej obsady sądu następuje w sytuacji, gdy chociażby w stosunku o jednego sędziego biorącego udział w składzie orzekającym w danej sprawie sąd odwoławczy (kasacyjny) potwierdził wątpliwości co do zachowania standardu niezawisłości i bezstronności sądu z udziałem takiej osoby w rozumieniu m.in. art. 6 ust. 1 EKPC, a pozostali członkowie tego składu tego rodzaju wątpliwości by nie generowali.

Spośród wskazanych wyżej sędziów Sąd Najwyższy przeprowadził już tzw. „postępowania testowe” w stosunku do Pani X. Y., Pana X.1 Y.1 i Pana X.2 Y.2 (nie objętego sygnalizowanym przez skarżącego uchybieniem, którego dotyczy – jak to wskazano wyżej – tożsama okoliczność co pozostałych wymienionych sędziów, tj. powołanie na urząd sędziego, w jego wypadku Sądu Apelacyjnego w Warszawie w

Warszawie, na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa w kształcie określonym ustawą o KRS z 2017 r.).

O ile wobec dwóch ostatnich sędziów postępowania kasacyjne i wznowieniowe, prowadzone przez Sąd Najwyższy w kontekście uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., skutkowały orzeczeniami pozytywnym (w żadnym przypadku nie stwierdzono w odniesieniu do sądu z ich udziałem bezwzględnej przyczyny odwoławczej w postaci nienależytej obsady) – zob. w wypadku SSA X.1 Y.1 postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 9 października 2024 r., II KK 517/23, z dnia 14 stycznia 2025 r., II KO 117/24 i z dnia 15 stycznia 2025 r., II KK 334/24; w wypadku SSA X.2 Y.2: wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 kwietnia 2024 r., II KK 531/22 i z dnia 19 listopada 2024 r., II KO 154/23 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2024 r., II KK 517/23 i z dnia 15 stycznia 2025 r., II KK 334/24, o tyle w wypadku SSA X. Y. wydane z jej udziałem oraz m.in. z powodu właśnie jej udziału wyroki Sądu Apelacyjnego w Warszawie były już uchylane, każdorazowo na podstawie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Były to wyroki Sądu Najwyższego, wydane w różnych składach: z dnia 5 marca 2024 r., II KK 35/23, z dnia 13 marca 2024 r., II KK 151/23, z dnia 18 kwietnia 2024 r., II KK 434/23 i II KK 427/23, z dnia 10 maja 2024 r., II KK 262/23, z dnia 15 maja 2024 r., II KK 58/24, z dnia 5 czerwca 2024 r., II KK 263/23 i z dnia 19 listopada 2024 r., II KO 154/23 oraz ostatnio z dnia 25 lutego 2025 r., II KK 502/24.

Sąd Najwyższy w tym składzie nie znajduje podstaw tak faktycznych jak i prawnych, aby od stanowiska wyrażonego w powołanych wyżej orzeczeniach odstępować.

W orzeczeniach tych, w szczególności w uzasadnieniu wyroku z dnia 5 marca 2024 r., II KK 35/23, Sąd Najwyższy w oparciu o konkretne okoliczności związane m.in. z udzielaniem poparcia kandydaturze sędziego M. M. na członka Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy o KRS z 2017 r. oraz przyspieszeniem po tym fakcie jej kariery zawodowej (delegacje Ministra Sprawiedliwości do orzekania w Sądzie Apelacyjnym pomimo negatywnych opinii Kolegium Sądu Okręgowego w Warszawie, w którym wówczas orzekała, szesnastokrotne wyznaczanie jej jako przedstawiciela Ministra Sprawiedliwości do komisji egzaminacyjnych związanych z aplikacją radcowską i adwokacką, w tym jako

przewodniczącej komisji oraz uzyskiwanie od Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie zgody na prowadzenie wykładów dla aplikantów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury) zasadnie uznał, że w przypadku sędzi X. Y. nie tylko doszło do wadliwego powołania na stanowisko sędziego Sądu Apelacyjnego, ale jej kariera po 2017 r. miała bezpośredni związek z podpisaniem listy poparcia do KRS dla sędziego M. M., a także pozostawała w bezpośrednim związku ze wsparciem ze strony organów władzy wykonawczej (przede wszystkim Ministra Sprawiedliwości) w okresie, w którym podejmowały one działania zmierzające do pozbawienia samodzielności organów władzy sądowniczej, w tym niezależności i niezawisłości sędziowskiej. Okoliczności te bez wątpienia w ocenie zewnętrznego obserwatora dawały podstawy do stwierdzenia, że doszło do naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy przez sąd niezależny i bezstronny.

Nie bez znaczenia dla wyrażonej w tej sprawie przez Sąd Najwyższy oceny ma wreszcie fakt odebrania przez sędzię X. Y. nominacji na urząd sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie w dniu 18 grudnia 2020 r., a więc po wydaniu przez Sąd Najwyższy powoływanej już w tym uzasadnieniu uchwały połączonych Izb z dnia 23 stycznia 2020 r. i tym samym z pełną świadomością działań ówczesnej władzy wykonawczej (przede wszystkim ówczesnego Ministra Sprawiedliwości) oraz ustawodawczej i ich konsekwencji dla polskiego wymiaru sprawiedliwości.

Sąd Najwyższy podkreśla, że wprawdzie w chwili obecnej ustało tak silne jak dotąd bezpośrednie zagrożenie naruszania przez organy władzy wykonawczej niezawisłości sądownictwa, to jednak przytoczone wyżej fakty dotyczące przeszłości SSA X. Y., w pełni uzasadniają tezę o braku u sędzi przymiotów gwarantujących, że Sąd z jej udziałem był – w chwili wydania przedmiotowego wyroku – sądem niezależnym i bezstronnym w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 47 KPP UE oraz art. 6 ust. 1 EKPC. Działania sędziów, w tym sędziego X. Y., popierających niekonstytucyjne zmiany w Krajowej Radzie Sądownictwa stanowiły bowiem działanie w złej wierze, przyczyniając się z pełną świadomością do destrukcji wizerunku wymiaru sprawiedliwości w Polsce. Gdyby nie taka postawa niektórych sędziów, także sędziego X. Y., Polska nie znajdowałaby się obecnie w sytuacji paraliżu konstytucyjnego.

Co do sędziego X.3 Y.3 zauważyć należy, że w niniejszej sprawie brał on udział w składzie orzekającym Sądu Odwoławczego jako sędzia sądu okręgowego delegowany do Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Z powołanych względów, a także mając na uwadze bezsporny fakt jego wcześniejszego powołania na urząd sędziego Sądu Okręgowego w Warszawie na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy o KRS z 2017 r. oraz jego delegowanie przez Ministra Sprawiedliwości po dacie wydania przez TSUE wyroku z dnia 16 listopada 2021 r., połączone sprawy od C-748/19 do C-754/19 (dotyczącego polskiego systemu delegowania sędziego), ocenę sądu z jego udziałem należy dokonywać zarówno z kontekście poglądów wyrażonych przez Trybunał w Luksemburgu w powołanym wyżej wyroku, jak i orzeczeń Sądu Najwyższego odnoszących się do sędziów powołanych na urząd z udziałem niekonstytucyjnej KRS.

Jak to słusznie wywiedziono w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2023 r., II KK 469/22, „(...) przy uwzględnieniu wskazań zawartych w powołanym wyroku TSUE, w wypadku spełnienia podstawowych założeń nakazujących uwzględnienie wykładni prawa unijnego dokonanego przez Trybunał w odniesieniu do sędziów delegowanych do sądu karnego wyższego rzędu (delegacja udzielona po dacie wydania wyroku przez TSUE i wydanie orzeczenia w ramach tej delegacji), każdorazowo przy stwierdzeniu takich zaszłości konieczne jest przeprowadzenie testu o charakterze identycznym z tym jaki wypracowany został na gruncie orzecznictwa krajowego oraz organów międzynarodowych działających na mocy umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską w odniesieniu do osób powoływanych na urząd sędziego sądu powszechnego lub wojskowego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy o KRS z 2017 r. Posiadanie atrybutu niezawisłości i bezstronności dotyczy bowiem zarówno osoby powołanej na stanowisko sędziego w danym sądzie i w nim orzekającego, jak i nawet bardziej osoby będącej delegowaną do orzekania w sądzie wyższego rzędu, bo tylko wówczas można mówić o rozpoznaniu sprawy przez sąd „ustanowiony ustawą” tak w rozumieniu przepisów regulujących funkcjonowanie Unii Europejskiej, jak i art. 6 ust. 1 EKPC”. Tego rodzaju postąpienie jest tym bardziej w wypadku sędziego X.3 Y.3 wskazane, z uwagi na podniesioną już wyżej okoliczność, że w procedurze przed niekonstytucyjnym organem jakim była Krajowa Rada

Sądownictwa ukształtowana w trybie przepisów ustawy o KRS z 2017 r. wcześniej już uczestniczył, chociaż wyłącznie – do daty orzekania przez Sąd Najwyższy w tej sprawie – do Sądu Okręgowego w Warszawie.

Test nienależytej obsady sądu został już w Sądzie Najwyższym w odniesieniu do sędziego X.3 Y.3 przeprowadzony i pomimo wskazanych wyżej zaszłości związanych z osobą tego sędziego postanowieniem z dnia 15 stycznia 2025 r., II KK 334/24, nie stwierdzono wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z udziałem tego sędziego, oddalając wniesioną w sprawie kasację jako oczywiście bezzasadną.

Co więcej, powołane postanowienie Sądu Najwyższego zapadło już po wydaniu przez Sąd Apelacyjny w Warszawie orzeczeń, w których zakwestionowano składy sądów z udziałem sędziego X.3 Y.3 (postanowienie z dnia 29 czerwca 2023 r., sygn. akt II AKa 97/22; wyroki z dnia 8 marca 2024 r., sygn. akt II AKa 142/22 i z dnia 10 lipca 2024 r., sygn. akt II AKa 55/22), które bez wątpienia były sądowi kasacyjnemu znane.

Sąd Najwyższy w niniejszej sprawie nie znalazł innych okoliczności, które od stanowiska Sądu Najwyższego w sprawie II KK 334/24, nakazywałyby odstąpić. Nie oznacza to wszelako, że kwestia udziału w składach orzekających sądów sędziego X.3 Y.3 zostaje definitywnie przesądzona, a pojawienie się nowych ustaleń w tym przedmiocie może skłonić do zweryfikowania dotychczasowej oceny co do zachowania przez te sądy standardu niezawisłości i bezstronności, o którym mowa w pkt. 2 powołanej wcześniej uchwały Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20. Na chwilę obecną wszelako postawę sędziego X.3 Y.3 i jego stosunek do destrukcyjnych dla polskiego porządku prawnego zmian wprowadzanych przez ówczesne władze ustawodawczą i wykonawczą w latach 2017-2023 poddać należy wyłącznie negatywnej ocenie etycznej, tym bardziej, że autor kasacji nie pokusił się w niej o wskazanie jakichkolwiek okoliczności odnoszących się do osoby tego sędziego, które pozwalałyby na wyrażenie odmiennego stanowiska w kontekście uchybienia określonego w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Pomimo niezakwestionowania przez Sąd Najwyższy składu Sądu Apelacyjnego w Warszawie orzekającego w przedmiocie odpowiedzialności karnej Ł. R. przez pryzmat udziału w składzie tego Sądu sędziów X.1 Y.1, X.2 Y.2 i X.3 Y.3, uchylenie zaskarżonego wyroku w oparciu o przepis art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. było koniecznością z uwagi na udział w składzie orzekającym sądu ad quem sędziego X. Y..

Ponieważ stwierdzone uchybienie było wystarczające do wydania orzeczenia przez sąd kasacyjny, do niego ograniczono rozpoznanie nadzwyczajnego środka zaskarżenia (art. 436 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.).

Procedując powtórnie Sąd odwoławczy rozpozna wniesione w tej sprawie apelacje w składzie należycie obsadzonym, zwracając przy tym uwagę na kierunek wniesionej kasacji i związany z tym pośredni zakaz reformationis in peius (art. 443 k.p.k.).

Tomasz Artymiuk Piotr Mirek Jerzy Grubba

[WB]

[r.g.]